

Visie onderhoud Bospark De IJzeren Man

GH/21-11-10

I Inleiding

De kap van 120 monumentale populieren in oktober jl. langs de Weteringbeek heeft ons en samen met ons menig bezoeker de wenkbrauwen doen fronsen. Natuurlijk scheidt het kappen van deze bomen ruimte voor nieuwe natuur, maar als er al natuur is waarom dan rigoureuus alles kappen, inclusief alle andere bomen in de omgeving van deze populieren? Immers de zware machines moeten de ruimte hebben om de bomen te kunnen laten omvallen en op te kunnen ruimen. Alles wordt opgeruimd, er blijft geen dood hout achter terwijl dit zo belangrijk is voor de natuur. Bekend is dat op dood hout meer leven zit dan in en op levend hout.

Bij de recente kap is geen rekening gehouden met de beekschaaftenrijders die slechts op enkele plaatsen in ons land voorkomen o.a. in de Weteringbeek. Zij leven van insecten die van de bomen in het water vallen. Voor de bescherming van het insect moet de stromende beek vanaf de zuidzijde beschaduwde worden. Deze bescherming is nu deels verdwenen. Het gaat hier te ver om alle gevolgen van de kap te beschrijven. Toch willen we op de doelstellingen en het verwezenlijken hiervan verder ingaan.

II Natuurontwikkeling in het Parkbos de IJzeren Man richt zich volgens ons op:

Natuureducatie en natuurbeleving

- NMC met tuin en natuurleerpad
- Diverse bostypen met een verscheidenheid aan bomen en struiken en een kruiden vegetatie met een rijk insectenleven. Door de verscheidenheid zal ook het dierenleven, de plantengroei en de verscheidenheid aan paddestoelen toenemen
- Bescherming van natuurwaarden en ecologische waarden met plaatselijk onaangetaste natuur.(tevens rustgebied voor het wild en broedgelegenheid voor vogels)
- Biotopen o.a. moeras, heide, duinen en zandverstuivingen
- Beekjes en vennen. De vennen waar mogelijk met gebiedseigen water
- Afscherming niet natuur (Lozerweg met de industrie)

Naast deze doelstelling worden ook nagestreefd:

Recreatie

- Speeltuinen, zwembad en hertenkamp/ kinderboerderij
- Spelen met water onder andere door stapstenen in het water en het kunnen bouwen van zandkastelen op de stranden van de Grote IJzeren Man
- Ruimte voor bouw van hutten door kinderen

- Klimbomen, boomkroonpad, lopen en klimmen over omgewaaide bomen en boomstammen

Sport en ontspanning

- Beloopbare paden en wandelrouten
- Invalide pad
- Trimbaan
- Vismogelijkheden

Het Bospark IJzeren man is niet in vakken verdeeld voor al deze doelgroepen Wel zijn aan de buitenrand nabij de Kazernelaan de recreatieve en educatieve zaken geconcentreerd. Dieper het gebied in komt de sporter en wandelaar meer aan zijn trekken.

Op enkele van bovengenoemde zaken willen we verder ingaan.

Bostypen en houtgewassen

Slechts 5% (Ecologisch Adviesbureau Maes en Bronnen Helenaveen) van al de houtige gewassen in Nederland kan men als oorspronkelijk inheems aanmerken. Bij een natuurbos respecteert men alle aanwezige houtgewassen die zich in Nederland thuis voelen, ook al zijn ze niet inheems. Belangrijk is wel terughoudend te zijn in het aanplanten van niet inheemse boomsoorten. In het Bospark IJzeren Man staat de beleving van de gemiddelde bezoeker voorop. Om hieraan tegemoet te komen moet men de variatie in de begroeiing, dus de bomen zoals lariksen, Amerikaanse eiken, Douglas en fijnspar handhaven. Bij de parkeerplaats en het recreatieve gedeelte misstaan zelfs robinia's en platanen niet.

Onaangetaste natuur

Op paden en in open gebieden kan men lopen. Toch zijn ook in dit gebied dichte bossages en bossen waar geen wandelpaden aanwezig zijn en waar de natuur zijn gang kan gaan. (zie als voorbeeld nr. 1 en 2 op de kaart) Het is voor de biodiversiteit van belang dat dit zo blijft. Er moeten rustplekken zijn voor het wild en broedgelegenheden voor schuwe vogels. In deze gebieden heeft het ook geen zin om bosbouw te plegen . Waarom zou dit moeten? Houtopbrengst is toch niet het doel! Wel van belang is dat de randen dicht blijven. Grote machines mogen niet het gebied in. Men vernielt onnodig de natuur en schept onbedoeld via de 'tijdelijke' paden de gelegenheid om het gebied te betreden. Voor bezoekers is een natuurlijk bos met variatie in de boomsoorten en vormen en veel dood hout veel aantrekkelijker dan een 'aangeharkt' bos. Bomen mogen ook in of aan waterranden staan indien dit water maar licht blijft stromen.

Een rijke flora en fauna

Vijf jaar geleden is het Waterplan IJzeren Man uitgevoerd. Veel grove dennen zijn toen gekapt om plaats te maken voor jonge aanplant en om ruimte te scheppen voor de groei van planten en daarmee het aantrekken van insecten. Helaas moeten we constateren dat, vooral in het middengebied langs de nieuwe beek (zie nr. 3 op de kaart) niet het gewenste resultaat is bereikt. Mogelijk is een oorzaak de te intensieve begrazing door de schapen en het laten begrazen al voor het einde van de bloeitijd van de planten. Bijna al het bos met grove den is inmiddels flink uitgedund voor omvorming naar gemengde loofbossen. Toch is het vanwege de biodiversiteit van belang dat er ook dennen blijven staan. Dit vanwege de paddestoelen en dieren die er van afhankelijk zijn. Een afwisseling van dichte bossen met kleine open stukken en met lage begroeiing aan de randen maakt het bos aantrekkelijker.

Recreatie in de natuur voor kinderen

Er zijn al het Kinderpretland en de buitenspeeltuin. Dit laatste is het voor de hand liggende deel van het gebied voor de activiteiten die hieronder vermeld worden.

Verder is er de (grote) kinderboerderij midden in het gebied. Hiernaast zijn er ook nog twee campings, waarvan een ook functioneert als ijsbaan in de winter waarvoor ook, mede voor dit gebruik, nog een parkeerplaats is aangelegd. Ook zijn er twee restaurant, eveneens met parkeerplaatsen. In andere woorden: hoeveel meer recreatie in een toch beperkt natuurgebied? We zouden veel eerder willen pleiten voor meer activiteiten vanuit het IVN om kinderen bewust te maken van de natuur en ze zo de belangstelling en liefde hiervoor proberen mee te geven.

Voor kinderen is het van belang dat ze de natuur leren ontdekken. Dit moet spelenderwijs kunnen. De voorzieningen hiervoor zijn minimaal. Een attractie is het spelen in het water en het lopen over de stapstenen door een beek. Verder het bouwen van zandkastelen en het graven van stroompjes op het strand van de Grote IJzeren Man.

Klimbomen zijn er te vinden, echter een boomkroonpad of een hangbrug tussen enkele bomen ontbreekt evenals een speelbos waar kinderen hutten mogen bouwen en waar boomstammen, takken en stammetjes liggen om de fantasie te prikkelen.

Afscherming Lozerweg met de industrie

Door het open karakter van het bos langs de Lozerweg heeft men daar ongewenst zicht op de aanwezige industrie. Ook het geluid vanaf de industrie is storend. Een afscherming is gewenst. Dit kan b.v. door een groenblijvende haag of door een dijklichaam langs de bosrand aan te leggen en dit te laten begroeien met dicht, mogelijk groen blijvend houtgewas. Bij het aanbrengen van het dijklichaam de daar aanwezige bomen zoveel mogelijk te sparen.

III En nu de praktijk

Doelstelling van de Bosbouw en de Gemeente Weert.

Leest men het Beheerplan IJzeren Man, geschreven door de Bosgroep, dan wijken de doelstellingen voor de natuur niet veel af van onze doelstellingen, alleen valt op dat het omvormen naar een meer natuurlijk bos bekostigd moet worden door de houtopbrengst. En dat na het omvormen van het bos ook beperkte houtoogst noodzakelijk is om de veiligheid van de recreant te waarborgen en als inkomstenbron voor de instandhouding en het ontwikkelen van natuurwaarden.

Het is belangrijk hierbij goed in het oog te houden dat het hier gaat om een gebied dat een natuur en recreatiebos en niet een productiebos betreft. Een goed beheer van een natuur en recreatiebos verschilt wezenlijk met dat van een productiebos.

Beheer van productiebossen

Het beheer van productiebossen is zodanig dat er een optimale houtopbrengst behaald kan worden. Tijdig uitdunnen is noodzakelijk om de bomen met de maximale houtopbrengst door te kunnen laten groeien. Het kappen van de bomen moet zo efficiënt mogelijk worden uitgevoerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van zware machines op lucht- en rupsbanden die tot bij de te kappen bomen moeten kunnen komen. Om tijdelijke bospaden te kunnen maken moet al het boshout voor deze paden gekapt worden. Ook moeten veel bomen verwijderd worden om ruimte geven aan de zaag- versnipper- en afvoermachines. Dat veel nog niet kaprijpe bomen daardoor moeten verdwijnen, neemt men voor lief.

Bij totale kaalslag wordt voldoende ruimte vrijgehouden om de nadelige invloed van de kaalslag t.o.v. de nog staande percelen te voorkomen. De kaalslag wordt veelal herplant met

de gewenste boomsoort. Er wordt niet specifiek gelet op het verstoren (verdichten) van de kwetsbare bosbodem noch op het verstoren en vernielen van de ondergroei en de struiklaag. Geen hout blijft achter. Zelf de takken worden versnipperd vanwege de maximale brandstofopbrengst voor de biocentrales.

Onze visie over het beheer van een natuur en recreatiebos

Uitvoering van het bosbeheer is kleinschalig en alleen daar waar dit noodzakelijk is voor het verder ontwikkelen van het bos en de biodiversiteit. Voorop staat het belang van een optimale natuurbeleving door de rustzoekende mens en het herstel van de luchtkwaliteit in het omliggende gebied.

Het beheer wordt zodanig uitgevoerd dat de mogelijk uitgedunde gegolfde bosranden en kleine open plekken in het bos zich op een natuurlijke wijze kunnen herstellen. Herplant wordt sporadisch toegepast. In deze bossen kan de natuur zich optimaal ontwikkelen. Met de aanwezige flora en fauna wordt rekening gehouden.

De inzet van zwaar kap materieel is niet toegestaan. Het hout blijft zoveel mogelijk in het bos liggen als schuilgelegenheid voor de dieren en voor meer biodiversiteit. Ook dode bomen blijven staan indien ze geen gevaar vormen voor de bezoekers. Mocht het toch nodig zijn dat er stammen uit het bos geslept moeten worden dan kan dit ook met behulp van paardenkracht of lichte mechanische hulpmiddelen. De bosbodem wordt dan ook niet verdicht en blijft intact voor de bodemplanten en dieren en er hoeven geen bomen te verdwijnen om ruimte te maken voor de bosbouw machines.

Bij het normaal onderhoud worden alleen de bomen gekapt die een echt gevaar vormen voor de wandelaar. Veelal is een boom ook in te nemen zodat de veiligheid door omwaaien niet in geding is. Dood hout aan de bomen bij de wandelpaden kan men verwijderen door gebruik te maken van hoogwerkers.

IV Conclusie

De Gemeente Weert gebruikt de titel 'BOSPARK DE IJZEREN MAN' Dit is terecht. Het is een belevingsbos voor de talrijke bezoekers. Echter het onderhoud van dit parkbos is niet gericht op het verwezenlijken van de doelstellingen. Immers men pleegt bosbouw alsof het hier om een productiebos gaat. Om de houtopbrengst te verhogen en het machinaal kappen mogelijk te maken wordt er meer gekapt dan nodig is. Door minder te kappen en het kappen op een natuurvriendelijke manier uit te voeren hoeven de totaalkosten niet hoger uit te vallen. De biodiversiteit is er mee gebaat. Ook de bezoekers hoeven zich niet meer te ergeren aan de vele lidtekens van de 'kaalslag' in de bossen.

De vraag is of de Bosgroep wel in staat is om op deze manier met de natuur om te gaan. Zo nee, is het dan niet verstandig om een ander partner te zoeken?

Onderhoud aan de bomen bij de paden in het kader van veiligheid kan ook gedaan worden door een boomverzorger.

Te intensieve begrazing en begrazing voor en tijdens de plantenbloei vermijden.

Om het gebied op te waarderen is het aan te bevelen om maatregelen te nemen tegen het zicht op de Lozerweg met zijn industrie.

Verder is het van belang om het bospark aantrekkelijker te maken voor kinderen.